

Daphne

Årgång 35:1 2024

Årets växt 2024:
backklöver och
brunklöver

Kan man
lita på **AI**?

Floran på
Oxelösunds
kulturmarker

Daphne

Årgång 35:1 2024

Innehåll

- 1** Ordföranden har ordet – *Bo Eknert*
- 2** Årets växt 2024 är två klövrar: backklöver och brunklöver – *Jan Y. Andersson*
- 6** Exkursion med floraväktararter i fokus – *Jan Y. Andersson*
- 12** Ny lokal för gulyxne. Rikkärret Stora Mälaren i Rö, Norrtälje kommun – *Jan Y. Andersson* och *Gunnar Hammar*
- 16** Floran på Oxelösunds kulturmarker – *Hans Rydberg*
- 24** Lavar i Wiks slottspark – *Thorleif Joelson*
- 28** App app app! Kan man lita på bildigenkänning? – *Mira Rawet*

Föreningssidor

- 30** Liselott Evasdotter – UBF:s nya ordförande
- 31** BSIS utlyser Raul Iseborgs minnesfond

Notis

- 32** Ölands flora är klar

I skrivande stund pågår en infekterad debatt om skogsbruk och biologisk mångfald. Förekomst av den lilla orkidén knärot har stoppat flera planerade avverkningar vilket väckt vrede hos en del privata markägare. Knärot är rödlistad som Sårbar (VU) och som alla orkidéer fridlyst i Sverige. Eftersom antalet rapporterade fynd i Artportalen har ökat kraftigt på senare tid menar kritikerna att den inte är så ovanlig och därför inte i så stort behov av skydd. Vad man då missar är att förekomsten av knärot indikerar miljöer med höga naturvärden. Naturskogar och gamla mossrika granskogar blir allt mer sällsynta i takt med ett intensifierat skogsbruk. Perspektivet behöver vidgas från en enskild art till att se och inse behovet av skydd för värdefulla naturmiljöer. Det är beklagligt med den polarisering som skett i skogsdebatten. En konstruktiv diskussion med lyhördhet från båda parter är viktig.

Möjligheterna att skydda skog och bevara naturvärden i befintliga reservat minskar nu i takt med budgetnedskärningar. Det gäller även miljöer i jordbrukslandskapet såsom artrika ängs- och betesmarker. Upphörd skötsel i dessa miljöer kan ge irreversibla skador. Även friluftslivet drabbas när anslagen för underhåll av vandringsleder och rastplatser minskar.

Sverige, som tidigare setts ligga i framkant när det gäller natur- och miljöfrågor, riskerar nu att hamna på efterkälken. Ett exempel gäller hanteringen av EU:s förslag till naturresaureringslag. Det kompromissförslag som godkänts av EU-parlamentet skulle kunna få stor betydelse för naturvården och den biologiska mångfalden om det genomförs. Nu stoppades det tills vidare av ministerrådet efter intensivt lobbyarbete från svenska politiker. Vi får hoppas att förslaget tas upp till ny behandling och att de ekonomiska resurserna för naturvård och biologisk mångfald så småningom återställs i takt med ett förbättrat ekonomiskt läge.

För att vända till något mer positivt erbjuder våra föreningar många spännande vår- och sommaraktiviteter att se fram emot. Vi har aktiviteter under den biologiska mångfaldens dag, de vilda blommornas dag och inte minst en gemensam skärgårdsexkursion till Runmarö med dess rikedom på orkidéer och annan kalkgynnad flora. Floraväktaraktiviteterna fortsätter också med planerade båtexcursioner i Stockholms skärgård. Se vidare i föreningarnas respektive programblad.

Bo Eknert, ordförande BSIS

Bo Eknert
Ordförande BSIS

Årets växt 2024 är två klövrar: backklöver och brunklöver

Jan Y. Andersson Text

Svenska botaniska föreningen (SBF) har utsett backklöver och brunklöver till årets växt 2024 eftersom de båda minskar i Sverige, men frågan är i vilken omfattning. Detta vill vi veta.

Några av klövrarna hör till våra vanligaste växter. Framförallt rödklöver *Trifolium pratense* och vitklöver *T. repens* känner nog alla till (även om arterna ibland förväxlas med närstående arter). Årets växter 2024, backklöver *Trifolium montanum* och brunklöver *T. spadiceum*, är däremot väsentligt sällsyntare och utbredningarna har stora regionala och lokala luckor. Backklöverns utbredning i Sverige är sydlig med en östlig tendens, medan brunklöver är mer nordlig men blir alltmer sparsam i nordligaste Sverige. De två klöverarterna som är Årets växt 2024 har valts för att de minskar i Sverige, men i vilken omfattning är dåligt känt. Detta vill vi därför ta reda på genom att särskilt leta efter dessa arter i år.

Jag botaniserar oftast i Stockholms län där jag är floraväktarsamordnare. När jag då och då hittar backklöver vet jag att här kan det också finnas mycket annat botaniskt intressant. Backklöver pryder artrika torrängar, och gör ofta sällskap med andra trevliga arter som solvända *Helianthemum nummularium*, blodnäva *Geranium sanguineum*, ängshavre *Helictochloa pratensis* och flentimotej *Phleum phleoides*. Brunklöver har jag faktiskt aldrig sett i Stockholmstrakten, men andra botanister rapporterar den då och då i Artportalen, så den finns här men är sällsynt. Brunklöver brukar däremot ibland dyka upp som en extra bonus när jag inventerat kärlväxter eller floraväktat i norra Sverige, och då oftast i vägrenar, vägdiken och vid järnvägar.

Ärtväxter – en nyttig och speciell familj

Backklöver och brunklöver tillhör båda släktet klövrar *Trifolium*, som i sin tur tillhör familjen ärtväxter Fabaceae. Familjen ärtväxter är en stor familj med omkring 20 000 arter

i hela världen. De flesta har en tvåsymmetrisk fjärilslik krona, speciellt alla svenska arter, där man skiljer mellan krondelarna segel, vingar och köl (se illustration bredvid). Arterna är kända för att vara i symbios med kvävefixerande bakterier ("Rhizobia"), som bildar noder på rötterna. Detta gör att de utnyttjas som jordförbättrare inom jordbruket.

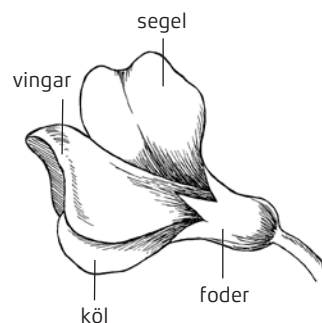
Släktet klövrar *Trifolium* har cirka 300 arter i världen men är mest spridd på norra halvklotet. I Sverige finns det tretton ursprungliga och bofasta arter. Klövrar skiljer sig från många andra ärtväxter genom bland annat sina trefingrade blad (därav namnet; *tri folium* = tre blad). Ibland utvecklas dock flera småblad än så, och fyrklöver lär ju föra tur med sig. Andra kännetecken är att blommorna oftast sitter i huvuden och att kronan alltid sitter kvar på frukten, baljan, även efter blomningen

Lätta att känna igen

Även om det finns förväxlingsarter så går båda arterna lätt att känna igen. I synnerhet brunklöver är typisk då kronbladen är höggula som unga men snart blir kastanjebruna (även innan de vissnat). Blomhuvudena är därför bruna med en gulaktig topp. Unga exemplar av brunklöver skulle kunna förväxlas med två av våra gulblommiga klöverarter: gullklöver *T. aureum* och jordklöver *T. campestre*, men här är kronan oföränderligt gul under blomningen, aldrig brun. Backklöver, å andra sidan, kan eventuellt förväxlas med andra vitblommiga klövrar som alsikeklöver och vitklöver. Ett typiskt skiljetecken för backklöver är att småbladen är spetsiga med fint vasstandade kanter. Blomfärgen är vit med en ofta lätt gulaktig ton. Alsikeklöverns krona är oftast rödlätt vilken backklöverns aldrig är. Vitklöver har rundade småblad och har endast blad från jordstammen och aldrig blad längs blomstjälken vilket alla andra svenska klövrar har.

Under 2024 är du välkommen att rapportera fynd av backklöver och brunklöver. Lägg in dina fynd direkt i Artportalen www.artportalen.se och då helst med foto. Försök att uppskatta antalet plantor, beskriv biotopen, och ange gärna om något hot mot lokalen föreligger. På SBF:s hemsida svenskbotanik.se kan du läsa mer om inventeringen Årets växt. Skicka dina rapporter senast 2024-10-30.

Välkommen med dina rapporter!

Ärtblommans blomblad
ILLUSTRATION: SIGNE HÄGGLUND.

Backklöver.

FOTO: MARGARETA EDQVIST.

Backklöver

Trifolium montanum

Backklöver är en flerårig ört med en kraftig pålrot och en kort förvedad jordstam. Den blir 20–30 cm hög, ibland upp till 50 cm. Stjälken är styv och upprätt, ullhårig och försedd med en bladrosett. Bladen är spetsiga med fint vasskantade kanter och vithårig undersida. Blommorna som sitter i huvuden är gräddvita och har ett relativt långt, spetsigt segel vilket kan ge huvudet ett taggigt intryck, framför allt innan den slagit ut.

Backklöver är en av torrbackarnas typiska arter. Även i öppna skogsbryn kan den trivas. Den lär ofta visa på var det tidigare varit slåttermark. Blomningen sker i juni–juli. Den är ganska allmän till sällsynt i sydöstra Sverige ungefär upp till Dalarna och Gästrikland. Arten är kalkgynnad. Globalt finns den i större delen av Mellan- och Sydeuropa (utom i de västligaste delarna) och vidare österut

till västra Sibirien och Iran. Artnamnet *montanum* har med berg att göra. Backklöver är rödlistad som Nära hotad (NT).

Brunklöver *Trifolium spadiceum*

Brunklöver är en ett- till tvåårig ört med en kraftig pålrot från vilken det utgår ett antal upprätta, blommande skott. Den blir vanligen upp till 20 cm hög, ibland upp till 40 cm. Stjälkarna är upprätta och kala, även bladen är kala. Blommorna sitter i ett huvud i stjälkens topp. Unga blommor är klargula men övergår snart i brunt vilket gör huvudet tvåfärgat under tiden som både unga och mogna blommor förekommer. Även blomfodret är unikt med två bakre kala flikar och tre främre, mycket långa och håriga flikar.

Brunklöver växer i vallar och (speciellt förr) i slåtterängar, längs vägkanter och dikesrenar, samt i ruderatmark. I fuktiga vägkanter kan den ibland bilda massbestånd. Den är starkt kulturgynnad. Den kommer inte upp alla år på sina lokaler. Brunklöver lär ha spridit sig österifrån till Sverige under 1600–1700-talen, och under 1800-talet–tidigt 1900-tal ha inkommit med gräs- och vallfrö. Blomningen sker i juni–juli. Utbredningen är koncentrerad till norra Svealand och

Brunklöver.

FOTO: JAN Y. ANDERSSON.

södra Norrland med förekomster ända upp till Norrbotten och Lappland, men den är funnen i hela Sverige. Den tycks ofta följa vägarna uppe i norr. Världsutbredningen är från Västeuropa till västra Sibirien och Iran, dock med vissa luckor. Artnamnet *spadiceum* betyder brun eller brunröd. Brunklöver är rödlistad som Nära hotad (NT).

Litteratur:

Mossberg, B., Stenberg, L. (2018). *Nordens flora*: 379–380.

Bonnier fakta.

Lagerberg, T. (1948). *Vilda Växter i Norden*. Band III: 952–961.

Natur och kultur.

SLU Artdatabanken (2024). *Artfakta: backklöver, Trifolium montanum*. <https://artfakta.se/taxa/221333> [hämtad 2024-04-05]

SLU Artdatabanken (2024). *Artfakta: brunklöver, Trifolium spadiceum*. <https://artfakta.se/taxa/221343> [hämtad 2024-04-05]

Exkursion med floraväktararter i fokus

Jan Y. Andersson Text och foto

Rödlistan visar på
arters hotstatus:

LC – Livskraftig

NT – Nära hotad

VU – Sårbar

EN – Hotad

CR – Akut hotad

För andra året i rad genomförde Botaniska Sällskapet i Stockholm en exkursion med mål att visa upp ett antal viktiga ”floraväktararter”, arter som övervakas av floraväktariet, med floraväktarsamordnaren i Stockholms län Jan Y. Andersson som ledare. Förutom floraväktararterna noterade vi översiktligt alla kärlväxter som kom i vår väg, och i många fall även kryptogamer (mossor, lavar och svampar) och rapporterade efteråt in resultatet i Artportalen.

Söndagen den 13 augusti var det dags. Tolv personer var anmälda. Vädret var lite sisådär men SMHI hade lovat att det skulle bli bättre under dagen. Från juli och framåt hade det regnat nästan varje dag. Vi samåkade i egna bilar och deltagarna utan bil hämtades upp på olika ställen i Storstockholm. Vi samlades sedan alla på en infartsparkering i Brottby i Vallentuna kommun för att ytterligare packa ihop oss så gott det gick i några bilar medan de övriga bilarna lämnades kvar. Två personer anslöt direkt längre norrifrån.

Riddersholm

Liksom förra årets exkursion låg alla lokaler i norra delen av Stockholms län. Första stoppet var Riddersholm på Rådmansö, en oas med artrika lundar, havsstränder och rikkärr, nära Kapellskärs hamn. Riddersholm är sedan 1998 ett naturreservat som förvaltas av Skärgårdsstiftelsen och Länsstyrelsen i Stockholms län. Inom området ligger Riddersholms gård, en herrgård från 1723 som under de senaste åren har återställts till sin ursprungliga form. Tidigare fanns inom området en by som dock förstördes och brändes under rysshärjningarna 1719 i samband med det Stora Nordiska kriget.

Vi parkerade på en nygjord parkeringsplats en knapp kilometer sydväst om herrgården. Därifrån vandrade vi till en intilliggande liten slåttad äng där hartmansstarr *Carex hartmaniorum* (VU; se inforuta om rödlistan på föregående sida) hade en fristad. Dock var mängden förna stor, vilket borde åtgärdas. Jan berättade hur den skiljer sig från den närliggande klubbstarren *Carex buxbaumii* (som är en våtmarksväxt och inte växer på platsen). Båda dessa starrar hör till en grupp där axen inte är uppdelade i honax och hanax, utan alla ax ser nästan likadana ut. Hartmansstarrs toppax skiljer sig från klubbstarrens i att toppaxet är jämnt cylindriskt, inte klubblikt som hos klubbstarr. Hartmansstarr växer i fuktängar och kärrkanter och är en gammal slåtterängsart som tyvärr minskat alltmer i takt med igenväxning eller förändrad markanvändning. På en stig hittades också syltåg *Juncus tenuis*, en nordamerikansk art som är under spridning i Sverige. Även ett bestånd med krissla *Inula salicina* noterades, samt mycket annat.

Norrsundet

Vi förflyttade oss därefter österut till en fuktäng norr om Norrsundet (på båda sidor om vägen). Norrsundet är en gammal avstängd havsvik, numera ett blött kärr. Fuktängen är känd för att hysa flera ovanliga maskrosor, t.ex. liten kärrmaskros *Taraxacum litorale* och smalfjällig strandmaskros *T. egregium*, men det var fel årstid för att leta efter dessa. Vi koncentrerade oss på ängen mellan vägen och kärret. Här hittade vi en bekant, hartmansstarr, i ett mindre bestånd. Ängen närmast kärret övergick till våtäng. Här gavs det tillfälle att studera tre lågväxta sävar, plattsäv *Blysmus compressus* (VU), rödsäv *Blysmus rufus* (VU) och agnsäv *Eleocharis uniglumis* (se bilder på nästa sida). Plattsäv och rödsäv var under 2023 nationella fokusarter för floraväxteriet vilket innebar att vi skulle prioritera dessa arter och försöka besöka så många lokaler som möjligt för dem. Agnsäven däremot är inte en floraväxterart, utan är vanlig i havsstrandängar där den ofta bildar en bård nära stranden.

Hartmansstarr *Carex hartmaniorum*.

Rödsäv *Blysmus rufus*.

Agnsåv *Eleocharis uniglumis*.

FOTO: HENRY GUDMUNDSON

Plattsäv *Blysmus compressus*.

Till att börja med lärde vi oss att skilja mellan starrar och sävar. Starrar har frukten, en liten nöt, helt innesluten i ett fruktgömmе, medan sävarnas nöt ligger innanför axfjällen. Plattsäv och rödsäv har båda täta axsamlingar i stråets topp. Axsamlingen består av ett antal små ax som sitter i två rader. Plattsäv har oftast 10–15 ljusbruna små ax med spetsiga axfjäll. Bladen är ganska långa och platta. Rödsäv har oftast 3–8 mörkt rödbruna små ax med trubbiga axfjäll i axsamlingen. Dess blad är korta och har inrullade kanter. Agnsäv däremot har bara ett enda litet ax i stråets topp. Längst ned på axet finns ett arttypiskt fjäll som vid infästningen helt omsluter strået. Artepitetet "*uniglumis*" betyder "ett fjäll". Bland orkidéer fanns kärrknipprot *Epipactis*

palustris och ängsnycklar *Dactylorhiza incarnata*, båda i frukt. Andra arter var gräsen kamäxing *Cynosurus cristatus* och strandmyskgräs *Hierochloa odorata* subsp. *baltica*. Nära vägkanten fanns ett fint bestånd av blommande backnejlika *Dianthus deltoides* som beundrades innan vi rörde oss vidare.

Kapellskärs hamn

Sista stoppet i Riddersholmsområdet var en liten äng nära Kapellskärs hamn där det växer stor tofsäxing *Koeleria grandis* (CR), den enda lokalen i Sverige. Lokalen lär vara ett "krigsminne" från 1719 (se ovan) och arten har tidigare varit rikligare där, men har alltmer minskat. Den dog uppenbarligen ut från sin naturliga och ursprungliga lokal 2012, troligen på grund av igenväxning. Den räddades dock innan dess genom uppodling och utplantering på flera olika ställen i ängen. Numera växer den ganska rikligt åtminstone på en av platserna där den tycks trivas. Under 2023 noterades 22 tuvor. Arten finns närmast i Estland, och är spridd från Polen till västra och norra Ryssland.

Punskog

Nu blev det en bilfärd några mil västerut till Riala. Målet var att besöka en fin, betad ängsbacke med sen fältgentiana *Gentianella campestris* var. *campestris* (EN) strax väster om gården Punskog. Vi parkerade vid ett gammalt sandtag där vi kunde titta på knytling *Herniaria glabra* och kanadabinka *Conyza canadensis*. Därefter blev det några hundra meters vandring till ängsbacken där vi startade med att inta vår något försenade lunch. Vi hade redan noterat ett antal fint blommande plantor av sen fältgentiana på platsen, och vi fick vara försiktiga så att vi inte råkade sätta oss på någon planta. Nu kom också solen fram medan vi njöt av vår matsäck. Lagom mätta så inventerade vi sedan backen och fann bl.a. följande arter: sen fältgentiana, spåtistel *Carlina vulgaris*, vanlig bockrot *Pimpinella saxifraga* subsp. *saxifraga*, ängsvädd *Succisa pratensis*, småborre *Agrimonia eupatoria*, knägräs *Danthonia decumbens*, nattvioler (i frukt) *Platanthera* spp., och bergmynta *Clinopodium vulgare*. Strax ovanför backen fanns en skuggig berghäll med stenbräken *Cystopteris*

Finnögontröst *Euphrasia officinalis* subsp. *officinalis*.

fragilis, svartbräken *Asplenium trichomanes*, och hällebräken *Woodsia ilvensis*. Under vandringen tillbaka till våra bilar passerade vi ett dike som var fullt av skogssäv *Scirpus sylvaticus* och slokstarr *Carex pseudocyperus*.

Täby prästgård

För att nå exkursionens sista lokal förflyttade vi oss söderut till Täby kommun, närmare bestämt Täby prästgårds naturreservat, intill Täby kyrkby. Hagarna i området betas av både hästar, kor och får, via ett system av fällor, vid olika tider på året. Området är ett gammalt odlingslandskap med bronsåldersrösen och gravar från järnåldern. Det blev statligt naturreservat 2016 och förvaltas av Länsstyrelsen. Reservatet utgör en av länets två kvarvarande lokaler för den fridlysta finnögontrösten *Euphrasia officinalis* subsp. *officinalis* (EN). Finnögontröst skiljer sig från den ”vanliga” ögontrösten (glandelögontröst *E. stricta* var. *brevipila*) eller den senares korsning med grå ögontröst *E. nemorosa*, bland annat på att bladen är täckta av körtelhår (hår som ser ut som små knappnålar). Vi parkerade på en liten iordningställd parkeringsplats nära golfbanan. Därefter blev det en kortare vandring upp till hagen som var besöksmålet. Innan vi nådde fram till ögontrösten studerade vi några vanliga ängs- och hagmarksväxter, delvis som repetition: ängsvädd, fyrkantig johannesört *Hypericum maculatum*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia* och röllika *Achillea millefolium*. Lite extra noga tittade vi på ängshavre *Helictochloa pratensis* som är en ganska bra indikatorart för fina ängs- och hagmarker. Finner man den är det värt att titta lite noggrannare efter andra intressanta arter.

Därefter var det dags att besöka finnögontrösten. Först gick vi till den kvarvarande naturliga dellokalen som under goda år brukar hysa cirka 100–300 plantor. Lokalen höll på att försvinna på grund av igenväxning för några år sedan varför floraväktarna i samarbete med Länsstyrelsen och Täby kommun startade upp stödsåning av arten. Frön togs från länets största lokal för arten vid gården Lejden nära Arlanda flygplats. Under de senaste åren har beståndet fått klara sig utan insåning, men sedan ett antal år hävdas den på senhösten. Då krattar och river vi av mossa och gräsförna. Det ser ut som om detta har vänt utvecklingen till det bättre. Dessutom har vi försöksvis under de senaste åren sått ut finnögontröst på flera andra ställen i området. Där har de dykt upp med omkring tjugo plantor per dellokal. Även under tidigare år, omkring 2008, gjordes försök med insåning men dellokalerna blev tyvärr inte varaktiga. Det kan slutligen nämnas att även sen fältgentiana har såtts ut på några platser

i området och under 2024 kan vi hoppas på blommande plantor för första gången. Fältgentiana är en växt som funnits i området sedan gammalt men försvann omkring 2005. Frön togs även här från Lejden där fältgentiana förekommer rikligt. Avslutningsvis gick vi till ett litet källflöde där vi tittade på dyveronika *Veronica scutellata* och ältranunkel *Ranunculus flammula*.

Vi körde sedan tillbaka till Brottbys till de parkerade bilar som inte hade använts under dagen, nöjda efter en heldag med botanik fullproppad med sällsynta växter.

Nyfiken på floraväkeriet?

Läs mer på <https://floravakt-abd.se/>

Ny lokal för gulyxne

Rikkärret Stora Mälaren i Rö, Norrtälje kommun

Jan Y. Andersson och Gunnar Hammar

Gulyxne.

FOTO: JAN Y. ANDERSSON.

Det är inte varje dag det hittas nya lokaler för gulyxne *Liparis loeselii*, i alla fall inte i Stockholms län. I september 2023 kontaktade Länsstyrelsen mig (Jan Y.) och meddelade att naturvårdskonsulten Gunnar Hammar i samband med en inventering inför ett eventuellt hävdbehov funnit en ny lokal för gulyxne i södra Norrtälje kommun, i Rö socken. Gunnar utför många hävduppdrag, framförallt i Norrtälje kommun. Det rörde sig om några få plantor i frukt men gulyxne är sällsynt och ofta fåtalig. Dessutom kunde det finnas mer. Rikkärret heter Stora Mälaren och är ett ganska stort, mestadels öppet kärr, ca en halv kilometer tvärs över.

Gulyxne är en liten, ljusgrön orkidé med ett par stora basalblad runt en kal stjälk med ljust gulgröna, spretiga blommor. Den är rödlistad som Sårbar (VU) och är skyddad enligt EU:s Art- och habitatdirektiv. Gulyxne växer i kalkpåverkade rikkärr (oftast extremrikkärr), i regel blöta sådana, i gungflyn kring sjöar, etc. Mer om gulyxne finns att läsa i Sundberg (2022) och på Artfakta (SLU Artdatabanken 2024).

Den 13 september på kvällen hade jag stämt träff med Gunnar vid en mindre grusväg nära stigen som leder ned till kärret. Vi gick genom en skog som blev alltmer sumpskogslik tills krontaket öppnade sig och kärret låg där framför oss. Kärret var blött men fullt gångbart, till skillnad från många andra kärr i länet som var översvämmade på grund av allt regnande under eftersommaren. Åtskilliga kärr hade varit helt omöjliga att passera ut i.

Vi vandrade ut i kärret. Det var sent på säsongen och blomningen var över nästan överallt. Bladen hade gulnat men de flesta växtarterna var fortfarande fullt identifierbara. Tidigblommande arter kunde dock ha visnat ner. Vissa delar av kärret var täckta av vass *Phragmites australis* men inte så att igenväxning var ett problem. Det fanns stora mängder kärrknipprot *Epipactis palustris*, nu i frukt, vilket visade på rikkärskaraktären. Andra arter som noterades var

Gulyxne (t.v.) och rikkärret där den nya lokalen hittades (ovan).

FOTO: JAN Y. ANDERSSON.

slätterblomma *Parnassia palustris* (några ännu blommande), kärrspira *Pedicularis palustris*, stora mängder tagelsäv *Eleocharis quinqueflora*, vanlig klubbstarr *Carex buxbaumii* subsp. *buxbaumii*, kråklöver *Comarum palustre*, rundsilesår *Drosera rotundifolia*, pors *Myrica gale* och krypvide *Salix repens* subsp. *repens*. Bland mossor noterades räffelmossa *Aulacomnium palustre*, spjutmossa *Calliergonella cuspidata*, lerkrokmossa *Drepanocladus aduncus* och knoppvitmossa *Sphagnum teres*. Knoppvitmossa är en av ganska få vitmossor som gärna växer i rikkärr. Det bör tilläggas att artlistan ovan var resultatet av en snabb och översiktlig inventering, och en noggrann sådan under sommarsäsongen hade säkert gett en mycket längre lista.

Gunnar hade inte markerat platsen där han hittade plantorna men hade en ungefärlig minnesbild av var det var – inte så långt från kärrkanten. Vi gick nu idogt fram och tillbaka mer eller mindre systematiskt under en timmes tid men hittade inga plantor. Gunnar hade tagit ett mobilfoto på plantorna men hade inte koordinatsatt platsen med gps. Jag kom på att kanske man kunde utnyttja hans foto till att få fram koordinaterna. Digitala foton har som standard associerat ett antal parametrar, metadata, där bl.a. geografisk position (koordinater) ingår. Efter en del svårigheter lyckades vi extrahera koordinaterna och ladda upp dem i min handhållna gps. Jag var samtidigt lite tveksam till att koordinaterna var pålitliga eftersom det inte alltid är säkert att mobilens gps hunnit stabilisera sig. Tas ett foto för snabbt efter att mobilen startats, och/eller befinner man sig i t.ex. en tät skog med dålig satellitkontakt, blir koordinaterna ofta felaktiga. Hur som helst så började vi söka nära koordinaten men hittade ingenting. Gunnar var nu tvungen att ge sig av hem men jag letade vidare.

Nu gällde det att vara mycket noggrann, lugn och systematisk, tänkte jag. Jag startade exakt vid koordinaten men hittade återigen ingenting där. Sedan gick jag i cirklar med koordinaten som mittpunkt och en allt ökande radie. Det gällde att titta marknära och vända på skymmande blad. Till slut, efter ytterligare en halvtimme, hittade jag platsen, med plantorna fullt synbara från ståhöjd. Förutom de två plantor som Gunnar hittat fann jag några till och totalt blev det fem plantor, alla fertila och i frukt. Bladen hade vissnat och skrupnat. Därför kunde det ha funnits några vegetativa plantor också på platsen som var svårupptäckta eller helt nedvissnade. Det som dock var lite pinsamt var att växtplatsen låg bara fyra meter från koordinaterna från Gunnars foto. Jag sms:ade Gunnar som blev själagläd och meddelade att detta var en bra avslutning på dagen.

Man kan spekulera i varför denna gulyxnelokal inte hittats under inventeringarna av Upplands flora. En anledning är förstås att några få plantor gulyxne i ett stort kärr är lätta att missa. Är kärret dessutom täckt av vass är det en utmaning som heter duga. En annan orsak kan vara att det är en nyetablering sedan inventeringarna utfördes. Kanske det är Gunnar med medarbetare som själva oavsiktligt bidragit till spridning genom att föra med sig gulyxnefrön från ett kärr till ett annat i samband med rövningar eller slåtter? Det kan konstateras att det nog hänt en del sedan inventeringarna av Upplands flora. Kanske det börjar bli dags att köra igång en uppföljande Upplands-inventering? I vilket fall som helst så har vi fått en ny floraväktarlokal för gulyxne i länet. Lokalen och kärret kommer definitivt att inventeras noggrant under sommaren 2024.

Litteratur

Sundberg, S. (2022). Två decenniers letande har ökat kunskapen om gulyxne. *Svensk Botanisk Tidskrift* 116 (2): 121–131
SLU Artdatabanken (2024). *Artfakta: Gulyxne, *Liparis loeselii**.
<https://artfakta.se/taxa/980> [hämtad 2024-04-17]

Gulyxne.

FOTO: SEBASTIAN SUNDBERG.

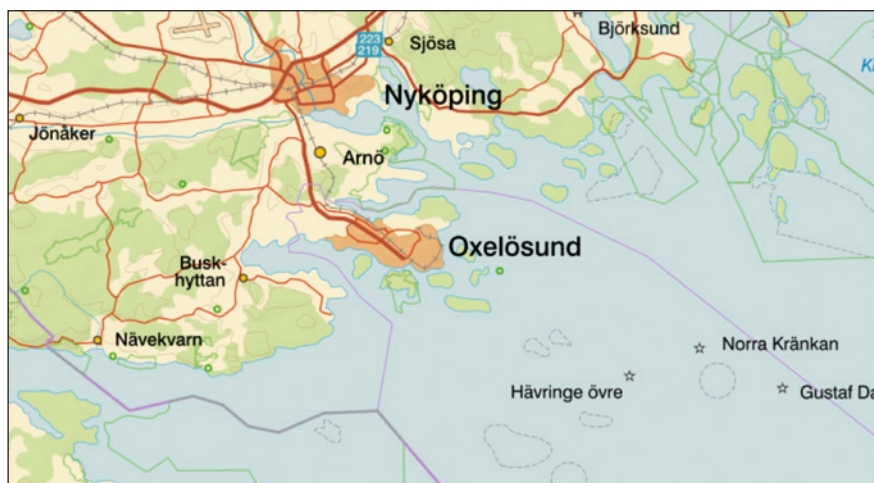
Floran på Oxelösunds kulturmarker

Hans Rydberg Text och foto

Oxelösund är en mycket speciell kuststad, belägen någon mil från Nyköping. Den bildar en halvö i Östersjön och utmärks av en mindre stadsbebyggelse, en stor hamn och en ännu större industri, SSAB, som tillverkar stål åt hela världen. Företaget är utan tvekan Sörmlands största förorenare både vad gäller partiklar i luft och utsläpp av koldioxid genom sin förbränning av kol. De jobbar emellertid stenhårt för att ersätta kolet med elektricitet för att därigenom minska utsläppen. Utanför SSAB öppnar sig en vidsträckt skärgård med några större öar närmast fastlandet samt en ytterskärgård med åtskilliga grupper av små kobbar och skär. Härute finns en rik flora av klipbglim *Silene viscosa* och andra ytterskärgårdsspecialister samt ett särpräglat fågelliv med flera arter alkfåglar. Skärgårdens flora är väldokumenterad (Jonsell 1961, Rydberg 2011b) genom tidigare inventeringar.

Den här artikeln ska emellertid handla om kulturmarkerna, inte om åkrar och ängar utan om de marker som står människan närmast. De skogliga delarna är bäst utvecklade väster om stadskärnan, men är i huvudsak triviala med hänsyn till floran och kalkförande berggrund saknas nästan helt. Våtmarker är sällsynta och av naturliga fodermarker återstår bara några blygsamma rester. Kulturmarker som

Oxelösund – en hamnstad nära havet utanför Nyköping.

Silikatberghällar är mycket vanliga i staden.

runderatmarker, vägkanter, gräsmattor samt fragment av tallskog och lövträd i tätortsnära backar har en betydligt mer varierad flora och det går att hitta såväl typiska drag som speciella särdrag med inslag av sällsynta och/eller högst oväntade arter. På flera håll finns stora ekar, vilka ramar in landskapet på ett effektivt sätt.

Det har inte gjorts några systematiska botaniska inventeringar av stadens kulturmarker men genom att jag har haft förmånen att få göra kommunens naturvårdsplan (Rydberg 2011a, 2012) och flera olika tematiska inventeringar åt Oxelösunds kommun (Rydberg 2007, 2022, 2023), har jag skrapat ihop ett relativt stort material som genom åren matats in i Artportalen. Totalt finns cirka 32 000 rapporter av 1020 arter inlagda från dessa inventeringar. Fram till år 1995 gjordes också en del undersökningar som underlag till Sörmlands flora (Rydberg & Wanntorp 2001) men artantalet inom motsvarande område var enbart drygt 500 arter, alltså en fördubbling!

På flera håll växer ekorkorn, ett vackert gräs med skimrande ax.

Oxelösund består förutom av rena ruderatmarker intill bebyggelsen även av grusområden, vägkanter, järnvägsbankar, hamn- och industriområden, gräsmarker, små skogsbackar och mer eller mindre örtrika berghällar.

De senare har i många fall lång kontinuitet av trädlöshet och solexponering tillika näringspåslag av sotpartiklar från den närbelägna industrin. De fläckvis nästan svarta berghällarna har en delvis säregen flora med flera kalkgynnade arter. Här växer ofta vit fetknopp *Sedum album*, äkta johannesört *Hypericum perforatum*, vanlig femfingerört *Potentilla argentea* var. *argentea*, vanlig kärleksört *Hylotelephium telephium* subsp. *maximum*, svartkämpar *Plantago lanceolata*, harklöver *Trifolium arvense*, berggröe *Poa compressa*, styvmorsviol *Viola tricolor* samt de mindre vanliga arterna bergbräsma *Cardamine hirsuta*, vårarv *Cerastium semidecandrum*, vanlig klofibbla *Crepis tectorum* var. *tectorum* och lunddraba *Draba muralis*. Vanliga mossor är takmossa *Syntrichia ruralis* och gruskammossa *Abietinella abietina*. Bergen består i huvudsak av silikatrika mineral men den stora mängden sotpartiklar tycks ha skapat en miljö med ett högre pH än i områden utan sådan påverkan, vilket gynnat arter som trivs på mer basiska underlag.

Ruderatmarker och grusområden vid hamnen och på industritomter har en speciell växtlighet, vilken gynnas av sol, värme och kontinuitet av mark utan slutet växttäck. På sådana marker växer blåeld *Echium vulgare* i stor mängd – en av de allra vanligaste växterna i Oxelösund. Förutom triviala torrmarksogräs finns i denna miljö påfallande många lokaler för fältkrassing *Lepidium campestre*, ekorrkorn *Hordeum jubatum*, råttsvingel *Vulpia myuros*, sandlosta *Anisantha sterilis* och taklosta *A. tectorum*.

Vägkanterna

Vägkanterna i staden, vilka inventerades under föregående år (Rydberg 2023), är av många olika typer men av helt annan karaktär än odlingslandskapets vägkanter, där ängsväxter av olika slag kan vara dominerande. Rena ängsväxter är ovanliga i Oxelösund. Vanligast är käringtand *Lotus corniculatus*, vilken växer i stora mängder i vägkanter och torra, slitna gräsmattor. Hyfsat vanliga är också brudbröd *Filipendula vulgaris*, gulmåra *Galium verum*, svinrot *Scorzonera humilis* och blodnäva *Geranium sanguineum* – de två senare främst i soliga skogsbryn.

Invasiva arter

Särskilt i vägkanter hittar man också invasiva växter av olika slag, men dessa högst oönskade inslag i floran har också brett ut sig kring villatomter, på ruderatmarker men också in i närbelägna skogsområden och bryn. Särskilt spärroxbär *Cotoneaster divaricatus* är en problemart i Oxelösund och finns säkert på mer än 300 växtplatser, nästan överallt expanderande. En annan art som fått fäste är vresros *Rosa rugosa*, vilken är vanlig i en lågvuxen form längs maskinklippta vägkanter, samt kanadensiskt gullris *Solidago canadensis*, som här liksom på andra håll bildar massbestånd på ”oskötta” gräsmarker. Den starkt invasiva parksliden *Reynoutria japonica*, är funnen på mer än 50 lokaler och på några håll växer också jätteslide *R. sachalinensis*. Arterna är mycket svåra att få bukt med och där utrotningsförsök gjorts har det snarast resulterat i ännu fler plantor.

Mot havet i norr finns 10–15 lokaler för jättebalsamin *Impatiens glandulifera*, och på en lokal i södra delen av kommunen har påträffats det enda naturaliserade beståndet av waldsteinia *Waldsteinia ternata* i Södermanlands län.

Andra arter som ännu inte klassats som invasiva, men som lokalt kan bilda massbestånd, är praktgulplister *Lamiastrum galeobdolon* subsp. *argentatum*, parksallat *Lactuca macrophylla*, och de båda kaprifolerna *Lonicera caprifolium* och *L. periclymenum*, de senare funna på uppemot hundra lokaler

Parkslide är en invasiv art som orsakar stora problem på många platser.

och besvärande för friluftslivet i tätortsnära skogspartier där revorna bildar snubbeltrådar i marknivå.

Ovanliga växter

Vad finns det då för sällsynta arter på stadens kulturpräglade marker? Av vilda arter kan nämnas kalvnos *Misopates orontium*, upptäckt i en asfaltkant den varma sommaren 2006. Fyndet resulterade i en tidningsartikel i Södermanlands Nyheter och att grannar från de intilliggande villorna strömmade ut för att se på den vackert rosablommande rariteten. Klibbglim är vanlig i den yttre skärgården, mer oväntad som fröinkomling i mittremsan på motorvägen mellan Nyköping och Oxelösund (Rydberg 2002), där den vuxit i många år. Andra speciella arter är vallkrassing *Lepidium heterophyllum* på flera lokaler längs Breviken och välsk krassing *L. draba* subsp. *draba* inte långt därifrån, båda troligen inkomna till hamnen med transporter. I staden finns också gulreseda *Reseda lutea* och färgreseda *R. luteola*, den senare troligen förvildad sedan gammalt och finns idag i fina bestånd i Gamla Oxelösund.

Kärtingtand är en karaktärsart i staden och mycket vanlig i gräsmattor och vägkanter.

I en vägkant nära Sunda växer sommarfibbla *Leontodon hispidus*, troligen inkommen med gräsfrö och på två kulturmarkslokaler har den i Sörmland sällsynta sötvedeln *Astragalus glycyphyllos*, påträffats. På grusiga ruderatmarker finns gott om norsk fingerört *Potentilla norvegica*, med sin sällsynta ras *P. norvegica* subsp. *hirsuta* samt finsk fingerört *P. intermedia*. I kanten av ett kolupplag på SSAB:s mark fann Gabriel Ekman 1993 puktörne *Ononis spinosa* subsp. *procurrens*, en art som senare dock inte kunnat återfinnas.

I stadens många gräsmarker förhärskar arter som rödsvingel *Festuca rubra*, vitgröe *Poa annua* och rölrika *Achillea millefolium* – den senare en av de mest rapporterade arterna i Oxelösund. På sandigt-grusigt underlag är ofta artrikedomen högre med inslag av ettåriga ogräs men också av sandspecialister som vädtklint *Centaurea scabiosa*, sandnarv *Arenaria serpyllifolia*, oxtunga *Anchusa officinalis*, hamnsenap *Sisymbrium altissimum* och sprödarv *Myosoton aquaticum* – den senare egentligen en strandväxt som vid Oxelö skola växer rikligt på ruderatmarker.

Några växtlokaler

Det är i en stad som Oxelösund svårt att framhålla speciella växtlokaler med lång varaktighet. En torräng vid Aspa gård har vuxit igen men här har tidigare påträffats ängsväxter som brudbröd, harmynta *Clinopodium acinos*, jordklöver *Trifolium campestre*, knölsmörbomma *Ranunculus bulbosus*, lunddraba, lundtrav *Arabis hirsuta* och ängshavre *Helictochloa pratensis*. I en vägslänt vid Kanalvägen sågs 2023 råttsvingel, taklosta, vårtåtel *Aira praecox*, sandlosta, fältkrassing och naturaliserad ängsanemon *Anemonidium canadense*. En annan vägkant finns vid Björnstorps äldreboende med vitblåra *Silene latifolia*, backvial *Lathyrus sylvestris*, trådklöver *Trifolium dubium* och mellanvargtörel *Euphorbia saratoi*.

Förvildade arter

En vägslänt nära en villa i Inskogen skapades för några år sedan då man djupgrävde bort en förekomst av parkslide. I stället växer här idag en mycket speciell flora av trädgårdsrymlingar och ogräs, totalt långt över hundra arter. Bland mer anmärkningsvärda inslag kan nämnas harört *Bupleurum rotundifolium*, åkernejlika *Vaccaria hispanica*, fagertrav *Arabis caucasica*, morgonstjärna *Ornithogalum umbellatum*, sömntuta *Eschscholzia californica*, jungfrun i det gröna *Nigella damascena*, klätt *Agrostemma githago*, och många fler.

Förvildade arter är naturligtvis en viktig och ibland oönskad ingrediens i en flora som utvecklas i och omkring en tätort. Denna succession mot en alltmer humaninfluerad vegetation beror på spridning av arter som introduceras i parker och

trädgårdar och som överlever allt mildare vintrar. Några sådana arter har redan berörts men det kan vara värt att notera att många icke-invasiva buskar som trubbhagtorn *Crataegus monogyna*, daggrös *Rosa glauca*, snöbär *Symphoricarpos albus*, och liguster *Ligustrum vulgare*, sprider sig allt mer. I Peterslundsskogen finns i föryngrad tallskog åtskilliga plantor av rödek *Quercus rubra* – en art som även på andra platser kan dyka upp i naturlig terräng.

En stor andel av de arter som påträffats i Oxelösund har sitt ursprung från odling. Hit hör många lätt förvildade arter som växer nära sin ursprungsplats men då och då träffar man på arter som hamnat långt från bebyggelsen och som växer i mer eller mindre naturliga biotoper. Några sådana exempel är turkisk ek *Quercus cerris*, vinteriberis *Iberis sempervirens*, violiris *Iris sanguinea* och körsbärsbenved *Euonymus planipes*.

Hur den framtida kulturmarksfloran i Oxelösund ser ut går naturligtvis inte att säga, men allt tyder på att den urbana floran kommer att öka på den vilda florans bekostnad och att Oxelösundsborna får söka sig allt längre från tätorten för att stöta på inhemska arter knutna till jordbrukets näringar.

Litteratur

- Jonsell, B. (1961). Kärleväxtfloran på exponerade skär i Oxelösunds skärgård. *Svensk Botanisk Tidskrift* 55: 313–339.
- Rydberg, H. (2002). Klibbglim på fastlandet. *Daphne* 13(1): 33–24.
- Rydberg, H. (2007). *Närströvmråden i Oxelösunds kommun*. Oxelösunds kommun.
- Rydberg, H. (2011 a). *Naturvårdsplan för Oxelösunds fastland*. Oxelösunds kommun.
- Rydberg, H. (2011 b) *Oxelösunds skärgård. Botanisk inventering*. Oxelösunds kommun.
- Rydberg, H. (2012). *Naturvårdsplan för skärgården i Oxelösunds kommun*. Oxelösunds kommun.
- Rydberg, H. (2022). *Invasiva växter i Oxelösunds kommun*. Oxelösunds kommun.
- Rydberg, H. (2023). *Artrika vägkanter i Oxelösunds kommun*. Oxelösunds kommun.
- Rydberg, H. & Wanntorp, H.-E. (2001). *Sörmlands Flora*. Botaniska Sällskapet i Stockholm.

Lavar i Wiks slottspark

Thorleif Joelson Text

Den 10 mars arrangerade Upplands Botaniska Förening och Upplandsstiftelsen gemensamt en exkursion i Wiks slottspark. En stor skara, över trettio personer, samlades på parkeringen vid Wiks slott för att bli guidade av Cajsa Björkén från Upplandsstiftelsen. Cajsa inledde med att berätta om slottsparkens utveckling. Från att ha varit öppen betesmark med inslag av skogsek *Quercus robur* och hassel *Corylus avellana* övergick den på 1800-talet till att bli en engelsk park. På 1900-talet växte parken igen till sluten lövskog med inslag av tall. De gamla ekarna förde en tynande tillvaro i den skuggiga miljön.

I början av 2000-talet höggs de stora, gamla träden fram. Nu betas parken för att behålla dess öppna karaktär. Den biologiska mångfalden i skogen är stor och där finns många skyddsvärda arter. Upplandsstiftelsen är förvaltare av parken.

Efter en kort promenad stannade vi till vid en hassel på vars stam det växte rikfruktig blemlav *Phlyctis agelaea*. Det blev till att köa för att titta på den. Efter det började deltagarna sprida ut sig i skogen. Ett särskilt stopp gjordes för att titta på skinnlav *Leptogium saturninum* på en asp *Populus tremula*. På en nedfallen gren som hittades intill växte svampen läderskål

Läderskål *Encoelia furfuracea* i Wiks slottspark.

FOTO: INGVAR SUNDH.

Encoelia furfuracea, som liksom skinnlaven finns bland Skogsstyrelsens signalarter för skyddsvärda lövträdsmiljöer.

Cajsa visade särskilt på en del ovanliga lavar som kan hittas på barken av ädellövträd, till exempel några nål- och spiklavar. Flera av dem anges av Skogsstyrelsen som signalarter för skyddsvärda träd, bland andra gulpudrad spiklav *Calicium adpersum* och brun nållav *Chaenotheca phaeocephala*. Tre arter av rödlistade blekspikar visades, rödbrun blekspik *Sclerophora coniophaea* (rödlistad som NT), brunskäftad blekspik *Sclerophora farinacea* (VU) och gulvit blekspik *Sclerophora pallida* (VU). Dessa tre blekspikar är någorlunda lätt igenkännliga med en lupp.

Mitt på dagen tog vi en fikapaus intill och på en fallen ek med rutskin *Xylobolus frustulatus* (NT) på den barklösa veden. Bland andra svampar i parken påträffades ytterligare flera naturvårdsarter, bland annat kärnticka *Inocutis*

Almlav *Gyalecta ulmi*
i Wiks slottspark.

FOTO: INGVAR SUNDH.

Gul dropplav *Clostomum corrugatum* i Wiks slottspark.
FOTO: INGVAR SUNDH.

Rutschinn *Xylobolus frustulatus*.

FOTO: INGVAR SUNDH.

dryophila (VU), ekticka *Fomitiporia robusta* (NT), svartöra *Auricularia mesenterica* (NT), grovticka *Phaeolus schweinitzii*, almsprängticka *Inonotus ulmicola* (VU) och tallticka *Porodaedalea pini* (NT). Cajsa gjorde oss också uppmärksamma på halvt nedbrutna fruktkroppar av saffransticka *Aurantiporus croceus* (CR) i sår några meter upp på stammen av ett par ekar. En för mig ny art var tallharticka *Pelloporus triqueter* (EN) vars något nedbrutna fruktkroppar satt på rötterna av en tall i ett solbelyst sydläge intill en stig.

Några ytterligare spännande lavararter som noterades vid utflykten var blekskaftad nållav *Chaenotheca cinerea* (EN), allékrimmerlav *Rinodina colobina* (EN), ekspik *Calicium quercinum* (VU), almlav *Gyalecta ulmi* (VU), rosa skärelav *Schismatomma pericleum* (NT), gul dropplav *Cliostomum corrugatum* (NT), gammelekslav *Lecanographa amylacea* (NT), skuggorangelav *Caloplaca lucifuga* (NT), sotlav *Acolium inquinans* och lönnlav *Bacidia rubella*.

Hela artlistan från utflykten är mycket omfattande. Ta gärna en titt på deltagarnas noteringar och bilder i Artportalen!

App app app! Kan man lita på bildigenkänning?

Mira Rawet Text och foto

Nu för tiden finns det flera appar och hemsidor där du kan ladda upp ett par artbilder och på några sekunder få förslag på vad det är för något du har framfört dig. Otroligt smidigt, men hur trovärdigt är AI:s artförslag?

Hur funkar det?

Bilderna som vi laddar upp skickas till bildigenkännings «motor». Verktöget har lärt sig känna igen motiv genom att tränas på miljontals redan artbestämda bilder. Systemet jämför dessa bilder och hittar mönster, gemensamma karaktärer, vilket ger det en uppfattning av hur bilder på respektive art brukar se ut. När du sedan skickar en egen bild till systemet letar det efter samma mönster i den nya bilden och ger förslag på arter baserat på hur väl de överensstämmer.

Vilken app är bäst?

Skillnaden mellan själva apparna är inte så stor. Det som avgör träffsäkerheten är hur vältränade deras bildigenkännings-system är.

Inget bildigenkänningsverktyg är bättre än bilderna de har tränats på. Därför är de verktyg som tränats på många bilder bättre än de som tränats på färre bilder. Det är också viktigt att verktyget tränats på rätt arter för sitt ändamål. Till exempel, Artfaktas Sök med bild är tränad på miljontals artbilder från hela norra Europa. Det är därför ganska stor sannolikhet att man får träff på en art i svenska naturen, men tropiska krukväxter har den inte koll på. Google lens är tränad på otroligt många bilder och kan allt möjligt, men det kan också bli hur tokigt som helst med förslag på arter som inte ens finns på norra halvklotet.

Den andra faktorn som avgör kvaliteten är bilderna som du fotar och laddar upp. Suddiga bilder på långt avstånd får förstås sämre träffsäkerhet än skarpa bilder som visar flera olika delar av växten. Men det skadar aldrig att testa, ibland blir man överraskad över hur duktiga apparna är!

Så, kan jag lita på artbestämningen?

Det korta svaret: nästan. Det är alltid viktigt att du gör en egen kontroll av artförslaget, framför allt om du planerar att

rapportera in fyndet på Artportalen eller om det finns flera snarlika arter. Ofta finns rätt svar bland artförslagen, eller åtminstone rätt släkte. Det går aldrig att enbart lita på bildigenkänningen till 100 %, men nästan alltid hjälper den dig närmare att ta reda på vad det är du faktiskt har framför dig.

Redaktörens tips: på www.artfakta.se/sokmedbild länkar resultaten direkt till Artfakta där man kan hitta info om arten, se bilder och rapportera.

SLU ARTDATABANKEN **Artfakta** Sök arter, m.m... 🔍 ☰

Sök med bild

Tillbaka

Bild 1/1

Auto Djur **Svamp** Fukt Blomma Blad Bark

Att specificera bildens innehåll kan ge bättre resultat.

⌂ Roter vänster ⌂ Roter höger 📁 Lägg till bild (1 av max 5) 🗑 Ta bort

Ny sökning Sök med bild

Hittade 1 möjliga matchningar | Gör alltid en egen undersökning för att fastställa korrekt art, speciellt vid rapportering.

 Rödtråd | *Laetisaria fuciformis* 95.7%
Naturalis Rapportera

Detta projekt har fått finansiering från Europeiska unionens forsknings- och innovationsprogram Horisont 2020 under bidragsavtal nr 863463

Artfaktas "Sök med bild" lyckades mot all förmodan artbestämma den pyttelilla svampen rödtråd *Laetisaria fuciformis* som lever som parasit på gräsblad.

Liselott Evasdotter – UBF:s nya ordförande

Tänkte att jag som ny ordförande för Upplands botaniska förening ska presentera mig själv och min botaniska bana. Jag föddes norr om polcirkeln, i Malmberget, där jag gick på ett dagis som var granne med skogen, utan staket. Mitt första botaniska minne är hur jag förundrad beundrar lingonblommorna. Jag visste mycket väl att det hade varit lingon på plantorna föregående höst.

Flera år senare när vi hade flyttat till Luleå och jag var med i scouterna gick jag en kurs i natur och ledarskap. Som en del i kursen tittade vi på mossor – på olika arter av mossor! Jag hade inte tänkt på att mossor var annat än mossor. Så öppnades ytterligare en dörr till naturen.

När jag började på universitetet var Uppsala det självklara valet, och jag läste biologi på SLU. I slutet av utbildningen kunde jag välja kurser mer fritt. Det faktum att en tredjedel av Norrbotten utgörs av myrmarker och att jag älskar att gå på hjortronmyrar gjorde att jag läste en kurs i myrmarks-ekologi på Uppsala universitet. Där lärde jag känna Sebastian Sundberg som sedan blev handledare för mitt examensarbete om restaureringen av Lagmansro rikkärr utanför Skänninge i Östergötland.

Mitt examensarbete ledde vidare till många fina botaniska upplevelser, utöver den inventering jag gjorde av bryofyt- och kärlväxtfloran i Lagmansro. En både botanisk och andlig upplevelse var besöket till ett rikkärr ovanför Heliga Hjärtas kloster på Omberg. Klockan 17 ringer klockorna till bön och de hörs ända till kärret. Jag har även blivit välsignad med att få hålla en botanisk vandring för nunnorna i klostret. Det är den gladaste och hjärtligaste grupp av människor som jag någonsin har mött.

Nu jobbar jag som miljökonsult, mestadels vid skrivbordet. På fritiden är jag ofta ute och botaniserar, gärna i sällskap med min make som är entomolog. Det fiffiga med våra olika intressen är att platser med en fin flora ofta hyser intressanta insekter och tvärtom. Det bästa är ändå fika-pausen när jag kan njuta av den fina naturen jag befinner mig i.

Kanske ses vi ute i naturen i sommar?

Raoul Iseborgs minnesfond 4000 kr

Botaniska Sällskapet i Stockholm (BSIS) utlyser härmed till ansökan för stipendier ur Raoul Iseborgs minnesfond. Fondens syfte är att stödja floristiska och växtgeografiska undersökningar inom Sverige, i första hand inom landskapen Södermanland och Uppland. Verksamheten som söks för kan pågå fram till 31 december 2025.

Senast januari 2026 skickar sökanden en kortfattad slutrapport till BSIS-styrelsen.

Stadgar och utförligare villkor för ansökan finns att ladda ner på hemsidan:

www.botaniskasallskapet.org/styrelse

Totalt disponibelt belopp är 4 000 kronor.

Ansök senast 15 augusti 2024 via e-post eller brev:

E-post: bo@botaniskasallskapet.org

Postadress: Botaniska Sällskapet i Stockholm

c/o Gudmundson, Önskegången 71, 135 54 Tyresö

BSIS styrelse

kommer under 2024 att revidera delar av fondstadgarna, med syftet att på sikt ge möjlighet till större anslag. Detta tas upp som en punkt under ett kommande årsmöte.

Ölands flora

Hur många olika maskrosor finns det på Öland? Vilka arter har ökat mest jämfört med äldre inventeringar? Vilka växtmiljöer är mest hotade på dagens Öland? Hur kan geologin förklara var olika arter förekommer? Vilka poeter har inspirerats av öns unika flora och natur?

Detta är några av de vitt skilda frågeställningar som du får svar på när du läser Ölands flora. I två band på sammanlagt över 1 500 sidor presenteras den totalinventering av Ölands kärlväxtflora som genomfördes åren 2000 till 2020.

Drygt 30 personer var engagerade i projektet, alla på ideell basis. Ölands Botaniska Förening (ÖBF) samord-

nade projektet och 26 maj släpps boken.

Drygt 2 300 arter presenteras med uppgifter om i vilka miljöer de växer, var på Öland de förekommer, om de ökar eller minskar mm. De flesta arter har utbredningskartor och många foton av både växter och miljöer gör att du blir inspirerad att ta dig ut i landskapet.

Boken kommer att finnas tillgänglig via de stora nätbokhandlarna. Den kommer också att finnas till direktförsäljning och avhämtning hos ÖBF (olandsflora.se) och Svenska Botaniska Föreningen (svenskbotanik.se).

P.S. Det finns ungefär 250 olika arter maskrosor på Öland!

Styrelse från 2024

Ordförande Bo Eknert
bo.eknert@gmail.com
073-766 93 08

Vice ordförande Yolanda Karlsson
yolandakarlsson@gmail.com
072-026 59 41

Sekreterare Liam Sebestyén
liam.sebestyen@gmail.com

Kassör Jan Y. Andersson
jan.andersson.bio@gmail.com
070-674 68 39

Chefredaktör Mira Rawet
mira@rawet.se
070-875 74 79

Ledamöter

Matilda Arnell
matilda.arnell@su.se
Sara Lundkvist
saralundkvist85@hotmail.com
Jon Risfelt
jon@risfelt.se
0734-34 33 32
Birgitta Sang
sang.birgitta@gmail.com
073-892 48 63

Kontaktuppgifter till floraväktarsamordnare

AB-län Jan Y. Andersson
jan.andersson.bio@gmail.com
070-674 68 39

C-län Mora Aronsson
mora.aronsson@gmail.com
070-668 26 82
Ingvar Sundh
ingvar.sundh@telia.com
070-383 30 63

Styrelse från 2024

Ordförande Liselott Evasdotter
liselott@post.com
0706-96 99 55

Vice ordförande Anders Jacobson
anders.jacobson@slu.se
070-432 29 87

Sekreterare Michelle Nordkvist
michelle.nordkvist@slu.se

Kassör Jake Bull
jakedbull@hotmail.com

Ledamöter

Katarina Andreassen
katarina.andreassen@gmail.com
070-270 97 83
Kristina Berggren Nieto
kristina.berggren@slu.se
Anders T Hasselrot
anders.t.hasselrot@gmail.com
073-824 25 42
Thorleif Joelson
thorleif.joelson@gmail.com
070-734 46 20
Anna Nordberg
anna.nordberg@slu.se
076-140 31 97
Sebastian Sundberg
sebastian.sundberg@slu.se
070-231 77 85

D-län Bo Karlsson
bovil@telia.com
0150-391 97

Eva Grusell
eva.grusell@icloud.com
070-544 45 31

Daphne

Utkommer
ges ut av
samarbete

REDAKTION

Chefedaktör Mira Rawet
mira@rawet.se
070-875 74 79

Medredaktör Ingvar Sundh
ingvar.sundh@telia.com
070-383 30 63

Teknisk redaktör Lena Eliasson
lena@grafiskaspranget.se
070-651 25 27

Fackgranskare Mora Aronsson

PRENUMERATIONER

Daphne ingår i årsavgiften till resp. förening. Separata prenumerationer kostar 200 kr (2024) och administreras av Botaniska Sällskapet.

BOTANISKA SÄLLSKAPET I STOCKHOLM

c/o Henry Gudmundson
Önskegången 71, 135 54 Tyresö
E-post: info@botaniskasallskapet.org
Hemsida: botaniskasallskapet.org
Plusgiro: 196094-7
Medlemsavgift: 2024 200 kr

UPPLANDS BOTANISKA FÖRENING

c/o SLU Artdatabanken
Box 7007, 750 07 Uppsala
E-post:
upplands.botaniska.forening@gmail.com
Hemsida:
upplandsbotaniskaforeningsblogg.se
Plusgiro: 327956-9, Swish 1234732467
Medlemsavgift: 2024 200 kr

Adressändringar meddelas resp. förening via post eller e-post.

Vill du ha löpande information via e-post? Meddela då din e-postadress till resp. förening.

Årgång 35 nr. 1 2024

ISSN 1101-5527
Wikströms Tryckeri AB, Uppsala

Instruktioner

Manus skickas till
mira@rawet.se

Daphne söker artiklar! A
artiklar! A
En artikel
exkursion
m.m., och
själv kans

Börja allti
följt av na
Artiklar so
mellansla
rubriker. Y
varje art f
de texten
på grund
liga namn
I slutet av
ratur sam
eventuell
hjälp av o
gärna att
Saknar du

med redaktionen i god tid så kan vi hjälpa till med det.

Manuskript ska vara skrivna i ordbehandlingsprogram om möjligt. Kontakta redaktionen om du inte kan leverera materialet i digital form. Manuskript kan vara korta eller långa. Planerar du ett manuskript på mer än tio sidor – ta kontakt med redaktionen i god tid! Författare ska tillåta att *Daphne* läggs ut på BSIS:s och UBF:s hemsidor. Har du några frågor är du välkommen att höra av dig till redaktionen.

